

سالن جشنواره مملو از جمعیت است. دانش‌آموزان با شور و شوق مشغول معرفی فعالیت‌های خود هستند. والدین در برابر غرفه‌ها ایستاده‌اند و با دقت به توضیحات بچه‌ها گوش می‌کنند. هر کجا لازم باشد، معلم یا مربی مربوط به آن درس و موضوع ورود پیدا می‌کند. در برخی جشنواره‌های مشابه، غرفه‌ها را براساس سال تحصیلی طراحی و اجرا می‌کنند، اما اینجا درس و فعالیت محور است. **رقیه سلیقه‌دار**، معاون آموزشی دبستان، که سه دهه تجربه مدیریت را در کارنامه خود دارد، می‌گوید: «ما به این دلیل غرفه‌ها را بر محور درس‌ها قرار داده‌ایم که بچه‌ها در یک فضا با فعالیت‌های همان موضوع در دوره تحصیلی خود و پایه‌های پایین‌تر و بالاتر آشنا بشوند. اگر دانش‌آموزی در پایه سوم درس می‌خواند، هم مروری بر فعالیت‌های پایه‌های پایین‌تر داشته باشد و ببیند اگر تغییری صورت گرفته، چه بوده و هم با فعالیت‌های درس‌های پایه‌های بالاتر تا حدی آشنا شود.»

سلیقه‌دار در مورد چگونگی انتخاب دانش‌آموزان و سپردن مسئولیت غرفه‌ها به آنان اضافه کرد: «ما شرایط مسئولیت غرفه‌ها را برای بچه‌ها تشریح کرده‌ایم. به آنان

گزارشی از

جشنواره دانش‌آموزان دوره ابتدایی

مجتمع آموزشی دکتر هشترودی منطقه ۲ تهران

از

کشف دانش

تا

خلاقیت هنرمندانه

اشاره

همیشه مادر دست فرزندش را می‌گرفت و این طرف و آن طرف می‌برد، حالا این پسر است که مادر را در نمایشگاه به این سو و آن سو می‌کشاند تا حاصل جشنواره تلاش و خلاقیت را به تماشا بنشیند. یک ترم تحصیلی به آخر رسیده است و دانش‌آموزان، از پیش‌دبستانی تا ششم ابتدایی، حاصل فکر و اندیشه خود را در ۱۸ غرفه به نمایش گذاشته‌اند. غرفه‌ها براساس موضوع‌های درسی شکل گرفته‌اند و بچه‌ها در هر رشته و موضوعی که به آن علاقه دارند، محصول ارائه کرده‌اند. از عروسک‌های دستباف تا ربات‌های فوتبالیست در این جشنواره جلب توجه می‌کنند. پای بیشتر غرفه‌ها که برسید، یک دانش‌آموز پرانرژی، فعال و مطلع نسبت به موضوع، اطلاعات لازم را در اختیار تان قرار می‌دهد. امروز مدیر، معاون، آموزگاران و دیگر مسئولان مدرسه، بیشتر نظارت می‌کنند و کارها را به دانش‌آموزان سپرده‌اند. بچه‌ها درسی به اسم «مهارت‌های زندگی» را در طول سال تحصیلی تجربه کرده‌اند و حالا امروز فرصتی است تا خود را در عمل نشان بدهند. این خود جلوه‌ای از فناوری آموزشی است.

به بهانه معرفی این فعالیت آموزشی و تربیتی، در دبستان «مجتمع دکتر هشترودی» منطقه ۲ تهران حاضر شدیم تا از این جشنواره بیشتر بدانیم.

کلیدواژه‌ها: جشنواره دانش‌آموزی، خلاقیت، توانمندی

به آرزایم می‌شود. بهبود قدرت شنیداری، افزایش سرعت عمل و تمرکز بچه‌ها با این کار افزایش پیدا می‌کند. فرزند خودم تا سه سالگی حرف نمی‌زد. بعد از گفتار درمانی به چرتکه رو آوردم. او امروز به راحتی اشعار حافظ را حفظ می‌کند. سرعت و قدرت درک مطلب بچه‌های کلاس من افزایش پیدا کرده است. آنان در حل مسئله منحصر به روش معلم نیستند و راه‌حل‌های متفاوتی را تجربه می‌کنند. آنان جزئیات را بهتر می‌بینند و کارها را سریع‌تر انجام می‌دهند.»

رقیه سلیقه‌دار:
ما به این دلیل
غرفه‌ها را بر محور
درس‌ها قرار داده‌ایم
که بچه‌ها در یک
فضا با فعالیت‌های
همان موضوع در
دورهٔ تحصیلی خود
و پایه‌های پایین‌تر و
بالتر آشنا بشوند

گفته‌ایم باید صبور و باحوصله، خوش صحبت، پاسخگو، دارای اطلاعات لازم از محتوای غرفه و نظایر این باشند. بعد کار را به خودشان سپردیم تا با راهنمایی معلم، فرد یا افراد مورد نظرشان را انتخاب کنند.»

برخی بچه‌ها دیداری می‌آموزند. عده‌ای شنیداری هستند. برخی ترکیبی می‌آموزند. یعنی هم باید ببینند و هم صدای معلم را در این باره بشنوند. برخی هم از طریق حس لامسه بهتر یاد می‌گیرند. ما همهٔ این موارد را در نظر گرفتیم. یکی از دستاوردهای اولیهٔ این جشنواره که چند سال است در این مجتمع اجرا می‌شود، آشنایی والدین با توانمندی‌های فرزندان خود است.

خوب دیدن و تحلیل درست

مادری در کنار غرفهٔ چرتکه سرگرم سؤال و جواب با مربی و کارشناس این رشته است. مادر برداشت صحیحی از این وسیله ندارد و تمام تصورش در یک شمارش زود و سریع توسط پرسر ش خلاصه می‌شود. به مربی می‌گوید: «گاهی پسرم در خانه به کمک انگشتان دستش مشغول شمردن است و من مرتب او را از این کار منع می‌کنم. وقتی کاغذ و قلم هست، وقتی ماشین حساب داریم، دیگر چه لزومی دارد او ذهنی مشغول حساب و کتاب بشود!»

سیده لیدا رحمانی، بعد از شنیدن کامل حرف‌های مادر، از مزایای چرتکه برای او می‌گوید. چند نفر دیگر هم ایستاده‌اند و به توضیحات او گوش می‌دهند: «چرتکه فقط جمع و تفریق نیست. با جمع و تفریق‌های ساده و ابتدایی شروع می‌شود و بعد با اعداد و ارقام بیشتر ادامه و به ضرب و تقسیم می‌رسد و بالا و بالاتر می‌رود. چرتکه باعث می‌شود نیم‌کرهٔ استدلال و نیم‌کرهٔ تجسم مغز بچه‌ها به طور هم‌زمان فعال شود. چرتکه در ظاهر به ریاضی کمک می‌کند، اما در ادامه و تمرین‌های مستمر، مانع از ابتلا

تمرین مدیریت در غرفه‌ها

فاطمه شعبانی:
یکی از مشکلات
دانش‌آموزان در
مدرسه‌ها بحث
یادگیری و سپس
ماندگاری مطالب
در ذهن آن‌هاست.
هر وقت تدریس
ما حالت عملی
و ابزاری داشته
باشد، محتوا
در ذهن پایدار
می‌ماند

امیررضا که لباس محلی برتن کرده، از فن بیان خوبی برخوردار است. او نمونه‌هایی از فعالیت‌های کلاسی را برای بازدیدکنندگان شرح می‌دهد. درست شنیدن، وفای به عهد، طرز صحیح بیان احساسات و اینکه چطور باید خشم را کنترل کرد، از جمله موضوعاتی هستند که او برای حضاران توضیح داد. امیر رضا می‌گفت ما هر جلسه با خانم سلیقه‌دار درباره این موضوعها کلاس داریم. ایشان روی سلامت روان بچه‌ها کار می‌کند و به ما مهارت‌های درست‌زندگی کردن را آموزش می‌دهد. من این لباس محلی را به دلخواه خودم برتن کردم تا به بازدیدکنندگان یادآوری کنم که ایران از اقوام متعددی تشکیل شده است.

امیر حسین کوچک، دانش‌آموز پایه پنجم ابتدایی و سفیر سلامت مدرسه، مسئولیت غرفه بهداشت را بر عهده دارد. او از بهداشت جسم و روان تا نکته‌های ایمنی و سلامت را ریز به ریز برای ما شرح می‌دهد. او که یک روپوش پزشکی بر تن دارد، می‌گوید: «داشتن این مسئولیت باعث شده هم در این زمینه بیشتر تحقیق کنم و هم خودم ملزم به رعایت این نکته‌ها باشم. روزهایی به این فکر می‌کردم که فقط باید با خودروی شخصی خانواده‌ام رفت و آمد کنم تا راحت‌تر باشم، اما تحقیق در زمینه بهداشت و سلامت باعث شد بیشتر سراغ وسیله نقلیه عمومی برویم. داشتن هوای پاک از پول مهم‌تر است.

سام اهورا هم لباس محلی برتن دارد. او عاشق مطالعات اجتماعی است. دانش‌آموز سال چهارم ابتدایی است و خیلی به اماکن تاریخی و جاذبه‌های گردشگری علاقه دارد. در این زمینه زیاد کتاب می‌خواند و حسابی اهل مطالعه است.

کسری طاهرزاده، هم کلاس او، غرفه پژوهش و تحقیق را اداره می‌کند. او به علوم تجربی علاقه دارد و خودش در زمینه الکترونیسته تحقیق کرده است. کتاب غیردرسی زیاد می‌خواند و دنبال یادگیری درباره جهان هستی است.

منصوره صادقی، معلم آزمایشگاه مدرسه و مسئول

پارسا فلاح، دانش‌آموز پایه ششم، در غرفه کناری مشغول توضیح درباره دانش رباتیک است. او اشتیاق فراوانی به رباتیک دارد و تاکنون در چند مسابقه هم شرکت کرده است. پارسا می‌گوید: «رباتیک باعث شد مسئولیت‌پذیرتر باشم و دقتم بالاتر برود. در کنار این، علاقه‌ام به ساخت و ساز بیشتر شد. من تا قبل از کلاس رباتیک کمی راحت‌طلب بودم، ولی حالا با دقت بیشتری کارها را انجام می‌دهم و فعالیت‌های درسی خودم را دنبال می‌کنم. برگزاری این نمایشگاه باعث شده بچه‌ها همیشه خود را آماده نگه دارند. چند وقت قبل، یکی از همسایه‌های ما در آسانسور ساختمان گیر افتاده بود. من توانستم با کلید مخصوص آسانسور در را برایش باز کنم تا از آنجا خارج شود. این جسارت و مسئولیت‌پذیری را از همین کلاس‌ها و جشنواره مدرسه دارم.»

راضیه ایران‌پور که معلم هنر و خلاقیت دانش‌آموزان مدرسه است، در غرفه خلاقیت، ما را با کارهای دستی بچه‌ها و عروسک‌هایی که ساخته‌اند آشنا می‌کند. برخی از کارها با کاغذ روزنامه و تعدادی هم با مواد ساده دیگر طراحی و اجرا شده‌اند. دست‌ورزی یکی از فعالیت‌هایی است که اینجا به آن توجه شده است. ساخت عروسک پایه اولیه کار شخصیت‌سازی برای نمایش و تئاتر است. دانش‌آموزان در این جا هماهنگی ذهن و دست را تجربه می‌کنند. مربی می‌گوید: «برخی بچه‌ها گاهی بلد نیستند یک گره ساده به نخ بزنند. اما این کارگاه‌ها و برگزاری نمایشگاه‌ها سبب شده است آن‌ها بیاموزند که از صفر تا صد یک فعالیت را یاد بگیرند و خودشان انجام بدهند. این خودش نوعی تدبیر فناوری آموزشی است. ما باید بچه‌ها را برای زندگی فردا آماده کنیم.

غرفه مهارت زندگی را **سیدامیررضا عظیم‌فر**، دانش‌آموز پایه سوم، زیر نظر رقیه سلیقه‌دار، اداره می‌کند.

عباس صدوقی:
تجربه فردی
شاگرد از هر
تجربه دیگری که
معلم یا والدین به
او بیاموزند برتر
است

موفقیت می‌خواهد، باید به سمت کارهای علمی - عملی
برود و آموزش‌ها را برای بچه‌ها ملموس کند.
علی امینی، عضو انجمن اولیا و مربیان مدرسه،
می‌گوید: من خودم شاگرد مؤسس این مجتمع آموزشی
بودم و حالا فرزندم در همین مدرسه درس می‌خواند.
اینجا به بچه‌ها درست زندگی کردن را یاد می‌دهند.
بچه‌ها یاد می‌گیرند توانایی‌های خود را بشناسند و از آن‌ها
برای زندگی استفاده کنند. فرزند خودم فعالیت‌هایش
منظم شده و یاد گرفته است چطور در خانه به کارهایش
سروسامان بدهد. او با انگیزه مطالعه می‌کند و فعالیت‌های
خلاقانه را دوست دارد و پیگیر است.»

گفت‌وگو با **عباس صدوقی**، مؤسس این مجتمع
آموزشی، حسن ختام گزارش ماست. او که روزگاری شاگرد
دانشمند نامدار ایرانی، دکتر محسن هشترودی بوده و سال‌ها
در دبیرستان البرز یا همان کالج البرز معروف تدریس کرده
است، می‌گوید: «تجربه فردی شاگرد از هر تجربه دیگری که
معلم یا والدین به او بیاموزند، برتر است. در قدیم، بچه‌ها در
روستاها با وسایل ساده و ابتدایی و ترکیب آن با تخیل خود
چیزهایی برای بازی می‌ساختند که آنان را مبتکر و خلاق بار
می‌آورد. معلم باید کاری کند خلاقیت‌های بچه‌ها شناخته و
شکوفه شود. این از نظر من اساس تدبیر فناوری آموزشی است.
دانش آموز باید آزادی عمل داشته باشد تا خودش را نشان
بدهد. اگر فقط همان چیزی را بگوید و تکرار کند که معلم گفته
است، خلاقیت و ابتکار او پنهان می‌ماند. معلم باید دانش آموز
را هدایت کند تا خلاقیت‌هایش بروز پیدا کنند. ما مسئول
راهنمایی و نظارت هستیم، اما این بچه‌ها هستند که باید در
آزادی عمل دست به انتخاب بزنند و یاد بگیرند و تجربه کنند.
دکتر هشترودی معتقد بود دانش در جست‌وجوی چیزی است
که هست، ولی هنر در پی آفرینش چیزی است که نیست.»
این جشنواره و دیگر جشنواره‌های دانش آموزی که
با طراحی و درایت مسئولان مدرسه‌ها برگزار می‌شوند،
می‌کوشند از فرزندان این سرزمین انسان‌هایی خلاق،
مبتکر، اندیشمند، مدبر، توانا، نوع دوست و آینده‌نگر بسازند.

فعالیت‌های پژوهشی مدرسه است. او با دیدن ما می‌گوید:
«ما در مدرسه مجله رشد فناوری آموزشی را دنبال می‌کنیم.
بچه‌های ما به فیلم‌های کمک آموزشی نیاز دارند و امیدواریم
به کمک سازمان پژوهش و دفتر انتشارات و فناوری
آموزشی بتوانیم به این نوع فیلم‌ها دسترسی پیدا کنیم.
دانش آموزان، چه آن‌ها که غرفه‌ها را اداره می‌کنند و
چه آن‌ها که بازدیدکننده غرفه‌های دوستان خود هستند،
نظراتی دارند. چند نفر از آنان می‌گویند: این نمایشگاه و
جشنواره که هر سال در مدرسه ما برگزار می‌شود، باعث
می‌شود پدران و مادران ما از فعالیت‌هایی که در مدرسه
انجام می‌دهیم بیشتر و بهتر اطلاع پیدا کنند. ما بچه‌ها هم
توانایی‌های خودمان را بهتر می‌شناسیم و از توانایی‌های
دوستانمان باخبر می‌شویم. مفاهیم درس‌ها را هم بهتر یاد
می‌گیریم. این نمایشگاه باعث می‌شود ما دانش آموزان از
همدیگر هم یاد بگیریم.»

و آخرین نفر جالبی می‌زند: «من در غرفه‌ای
ایستاده بودم که کمتر به آن توجه می‌شد، در حالی که
دوست داشتم بیشتر به من توجه شود. از این موضوع درس
گرفتم که وقتی ما به درس و زحمت معلم توجه نشان
نمی‌دهیم، او چه حسی پیدا می‌کند. معلم این همه وقت
می‌گذارد و مطالعه می‌کند تا چیزی به ما یاد بدهد و وقتی ما
خوب درس نمی‌خوانیم، انگار به زحمت او اهمیت نداده‌ایم.

شناسایی و تقویت مهارت‌ها

بازدید از نمایشگاه و جشنواره یکروزه دبستان مجتمع
دکتر هشترودی منطقه دو که به آخر می‌رسد، به دفتر
مدرسه می‌رویم تا چند جمله‌ای هم با مسئولان مدرسه و
مجتمع صحبت کنیم. **فاطمه شعبانی**، مدیر دبستان، که
۴۰ سال سابقه کارهای آموزشی از تدریس تا مدیریت را
در کارنامه فعالیت‌هایش دارد، می‌گوید: یکی از مشکلات
دانش آموزان در مدرسه‌ها بحث یادگیری و ماندگاری
مطالب در ذهن است. هر وقت تدریس ما حالت عملی و
ابزاری داشته باشد، محتوا در ذهن ما می‌ماند. ما بسیاری
از نظریه‌هایی را که در دوران تحصیل آموختیم، فراموش
کرده‌ایم، اما کارهایی مثل حرفه‌وفن را که در عمل به
آن‌ها پرداختیم، همچنان بلد هستیم. من همین نکته را
مبنای کار خودم در مدرسه قرار دادم تا این جشنواره و
نمایشگاه را راه انداختیم. ما باید روی مهارت‌ها کار کنیم. از
مهارت‌های آموزشی تا مهارت‌های زندگی را باید به گونه‌ای
با کمک فناوری‌های آموزشی به بچه‌ها یاد بدهیم که همه
چیز در ذهن آنان باقی بماند. باید به بچه‌ها فرصت بدهیم
توانایی‌های خودشان را نشان بدهند. آموزش و پرورش اگر